

Visitasedrag søndag 3. april 2022 i Torshov og Lilleborg sokn ved biskop Kari Veiteberg

Visitasen

Denne uka har vi hatt bispevisitas her i Torshov og Lilleborg sokn. Ei uke som har vært god. Der jeg har oppdaga på nytt denne fine rehabiliterte kirka, og møtt en rekke varme og kloke mennesker i og utafør kirkerommene.

I dette foredraget, som er blitt til i samarbeid med prost Marit Bunkholt og kirkefagsjef Tor Øystein Vaaland, jeg dele noe av det vi har gjort, og snakket om, som kan prege veien videre for kirka i denne delen av byen. Men først vil jeg si litt om det formelle.

En bispevisitas følger nemlig en *protokoll*. En visitas er et institusjonalisert og rettslig ordna besøk. Det finnes et visitasreglement for Den norske kirke, og et eksempel på noe av det formelle, er dette visitasforedraget som jeg nå skal holde.

Ordet *biskop* sier noe viktig om en visitas. Ordet kommer fra det greske ordet *episkopos* som betyr en som ser, ei som har tilsyn, og dette har denne uka handlet om: Å se sammen på hva som foregår i denne menigheten ... og se framover. Biskopens oppdrag under visitasen er å støtte, inspirere og rettleie, og som biskop skal jeg bidra til at vi som kirke i Torshov og Lilleborg menighet gjør oss levende, nær og tilgjengelig både som trossamfunn og samfunnsaktør i denne delen av byen.

Sist gang det var visitas i Torshov menighet, var i 2008. I Lilleborg menighet var det i 2009. For sju år siden, i 2015, var det en kort dagsvisitas etter at menighetene var slått sammen. Men med ordentlige visitaser for 13 og 14 år siden, var det på høy tid at Oslo biskop kom for å «se til».

En del av protokollen i forkant av en visitas, er at menighetsrådet må skrive en rapport til biskopen. Her har det vært et godt samspill mellom råd og stab, og jeg vil takke for rapporten. Den var forbilledlig konsis og presis. 8 sider handla om menighetens situasjon og oppgaver, og 3 sider kom fra kirkevergen om bygningene, mest om Torshov kirke. Til sammen fikk vi 11 informative sider.

Kronologien

Vi starta denne visitasen tirsdag, til en morgenmesse i kirkerommet. Etter den samla vi oss med alle de ansatte, til en samtale om hva som utfordrer, og jeg spurte hver enkelt hva han eller hun kan bidra med. Vi spiste med deltakerne på formiddagstreffet, og jeg hadde samtale med prestene om hvordan vi kan forkynde ordet i vår tid. Kirkebøkene blei gjennomgått og godkjent, og om kvelden ble kirka fylt av 60 konfirmanter fra hele prostiet, og øvelse med Løkka Ten Sing. Dette var tirsdag.

Onsdag fikk vi vite alt om rehabiliteringa av denne fantastiske kirka, og kirkevergens folk fortalte om hvordan det som gjenstår, kan bli gjort, når det er økonomi til å gjøre det. Og så kom folka fra Ragna Ringdal, omsider tilbake etter pandemien, og vi feira en påskegudstjeneste *for og med alle*, selv om det fremdeles er faste, og det var en fest.

Så ble det lunsj onsdag, og den spiste vi med de to lederne av Sagene bydelsadministrasjon, og to av de folkevalgte. Vi hørte om de store kontrastene i menigheten og bydelen, mellom fattig og rik. Og snakka om hvordan vi som kirke kan åpne disse rommene og bidra med våre ressurser i nærmiljøet. Vi tok en tur med bydelens ledere, ut i gatene, og langs Akerselva, og jeg følte at vi snakka samme språk. Vi var innom både Frivillighetssentralen og Sagene seniorsenter. Tilbake i kirka spiste jeg middag med barnefamiliene, og var æresgjest på barnesang, før det var møte i menighetsrådet, der jeg fikk bli litt kjent de enkelte og vi fikk en kort, men ærlig samtale om utfordringer og muligheter. Det var onsdag.

Torsdag starta vi på Nordpolen skole. Jeg fikk møte elever fra 4. klasse og 10. klasse, og vi snakka med skolelederne, og vi ga et hefte fra Kirkelig Dialogsenter om å leve med mangfold i det krysskulturelle samfunnet, et hefte som kalles «SIER DE». Tilbake her i kirka, var jeg på babysang og fikk vafler. Om ettermiddagen fikk vi høre om det spennende prosjektet «Mindre alene». Jeg spiste middag, sammen med en gruppe ledere fra menigheten, bispedømmet og fellesrådet, før vi fikk høre om menighetens to vennskapsmenigheter i Sør-Sudan og i Øst-Jerusalem.

Dette var torsdag, og den siste av tre fine og intense dager – før vi har samla oss her i dag, denne siste ordinære søndagen i fastetida, før vi neste helg tar imot palmesøndag og går inn i den stille uke.

Demografien

I visitasrapporten fikk jeg god informasjon om samfunnet i Torshov og Lilleborg menighet. Her bor det 33 000 mennesker innafor menighetens grenser. Av disse er 15 000 medlemmer av Den norske kirke, som betyr en medlemsandel på 45 prosent, som er litt høyere enn gjennomsnittet for Oslo by.

Folk i denne menigheten er 34 år gamle – i gjennomsnitt. Det er tre år yngre enn gjennomsnittet i Oslo. Og dette vet dere jo: At her bor det flere unge enslige, og nyetablerte familier enn ellers i byen. Det er også en bydel med store demografiske forskjeller. Mange bor trangt, og mange er fattige.

Om disse særprega, snakka vi med lederne i Sagene bydel, da vi satt her på onsdag og gikk oss en tur. Vi hørte fine ord om menigheten, som at dere blir oppfatta som en menighet som *bryr seg om og med folk som bor her*. Det gleda jeg meg over å høre, og vi snakka om hvordan de fine uteområdene, som Kirkehagen, og alle rommene i kirka, kan være en del av fellesområdene i soknet. En av de folkevalgte fra bydelen sa det ganske treffende, da han spurte: *Hvordan får vi det til, at kirka blir enda mer en møteplass der lommeboka ikke spiller noen rolle, og mennesker kan møtes på lik linje?*

Og dette er **den første utfordringa** jeg vil gi dere i visitasforedraget: *Være en kirke for nærmiljøet*. Den andre av de folkevalgte vi snakka med, føyde til to ord om måten vi er kirke på, da hun sa: *Være en kirke «uten trosbevis»*. Med det ønsket hun at det skal være rom for alle. Og dere gjør så mye riktig allerede. Dere oppfattes som en åpen folkekirke med lave terskler. Fortsett å være utadretta. Spør samfunnet der ute: *Hva vil dere at vi kan gjøre for dere?*

Skolebesøket

Det spørsmålet tok vi med oss torsdag morgen, da vi møttes tidlig, for å gå til Nordpolen skole: *Hva vil dere at vi kan gjøre for dere?*

På skolen traff vi en hyggelig rektor og to elever fra klasse 10A. Etter en introduksjon om elevenes hverdag som tiendeklassinger, gikk vi opp til klassen deres. Der stilte elevene spørsmål, og det førte til en samtale om tro og livssyn, biskopens egenskaper, alkohol og bibelsyn og mer til.

Fra 10. klasse, ble vi henta av to elever fra klasse 4B, og ført ned til 4. klasserommet. Der satt en glad gjeng som sang skolesangen for oss, og så avfyrte elevene en ny rekke spørsmål. Jeg fortalte at sebra er favorittdyret mitt, at jeg er glad i fisk og at jeg kan skrive navnet mitt på hebraisk. Før vi gikk videre sang barna: «Vi har ingen tid å miste, vi må gjøre noe nå – og vi er barn som har mye å gi».

Til slutt satte vi oss ned med to lærere, rektor og fire elever fra 10A og 4B. Vi snakka om at kirka i Torshov og Lilleborg gjerne vil samarbeide med skolen – og at vi har ansatte som kan by på mye som kan være til nytte i undervisninga. Vi var nøye med å si at samarbeidet skal skje på skolens premisser, og at vi gjerne kommer sammen med andre religiøse ledere og snakker om tro og livssyn. Sist, men ikke minst, formidla vi at Torshov kirke er et flott sted å lære mer om kunst, musikk og kirkearkitektur.

Den andre utfordringa i dette foredraget, er å følge opp skolebesøket. Dere har fire skoler i soknet. Hvordan vil dere følge opp besøket, og skape gode arenaer med skolene for samarbeid?

Rehabilitering

Denne kirka var stengt i tre år fram til i fjor sommer. Den ble rehabilitert, og jeg vil tro at noen av dere var her da kirka ble gjenåpna, i august da også samfunnet hadde åpna opp, enn så lenge.

Hele denne uka har vi sett på og snakka om resultatet av rehabiliteringa. Onsdag morgen fikk vi en grundig orientering om arbeidet, og noe av det jeg merka meg, var golvet i kirkerommet og menighetssalen. Jeg fikk høre at hver eneste

trebit har vært tatt opp, og satt ned igjen. Trebitene er 10 centimeter lange, og tresorten er *utmalma furu*. «Mellom trebitene ser dere en fuge som til sammen er 4 km lang.»

Jeg lærte også at det er et diakonalt golv. «Faller du, så slår du deg ikke. Det er mykt og du blir reist opp igjen.»

Jeg kunne sagt mye mer om kirka. Om det store glassmaleriet over orgelet, som du om natta kan se fra utsida når det er lyst inne, og at alle glassmaleriene har fått sikkerhetsglass. Eller at det et skinn i den blå alterveggen, der tusenvis av små glassbiter skaper et lysspill og gjenskin.

Det er god nattverdteologi med framskutt alteret. Da blir liturgen også en som innbyr til måltidsfellesskap rundt bordet. Det er også bra i et oppdatert kirkerom at alterringen ikke sitter fast, men er flyttbar.

Og dette er **den tredje utfordringa**: *Diskuter hvordan interiøret av kirka skal være*. Finn ut om den alterringen skal heller settes inn i de gudstjenestene der dere vil legge til rette for kneling. Noe annet i koret: Hvor skal døpefonten ha sin faste plass? Det er fint at den løftes ned under gudstjenesten, som i dag, men hvor står den ellers i uka? Jeg pekte på at døpefonten settes i en likevekt med preikestolen, og settes til høyre, slik preikestolen står til venstre.

Snakk sammen i gudstjenesteutvalget, i menighetsrådet, eller i staben om hensiktsmessig plassering liturgiske møbler, lys og lystenningsglobe og annet i ei kirke som er full av liv og røre, og er åpen for alle.

Kunst og kultur, barn og unge

Når det er sagt, så er det en fryd å se denne kirka ute og inne. At kirka lever. Dere har jo også masse dåpsbarn i soknet, og prestene hadde hele 175 dåpssamtaler her i fjor. Men av disse var det 135 som dro til et annet sted på søndagen, ofte der de kommer fra, for å døpe ungen i kirka på hjemstedet.

Dere hadde 40 dåp her i kirka i fjor, som var mer enn på mange år.

Så er det fire kor som øver fast, og disse korene møter dere jevnt og trutt i gudstjenestene. Kantoren sier at akustikken er spesielt god for korsang. Dere har en kulturkirke, med ulike kunstneriske uttrykk. Ikke noe «jåleri», men alt fra babysang og barnesang, og menighetens salmesang, til vakre orgelkonserter. Et sånt musikk mangfold kan vi ikke ta for gitt.

I den forbindelse vil jeg minne om at Torshov kirke har blitt et sentrum for ungdomsarbeidet i hele prostiet. Løkka Ten Sing øver fast her i kirka, tidligere konfirmanter fra alle sokn i prostiet samles til ledertrening her og fra alle menighetene i Nordre Aker prosti, kommer konfirmantene hit. Denne kirka er et sentrum for hele 60 ungdommer som skal konfirmeres, og alle nettverkene rundt dem. Det gjør kirka til en møteplass *der lommeboka ikke spiller noen rolle*, og til en kirke der unge *kan være sammen*. Så er det noen utfordringer om hvem som øver hvilke dager, men det er noe det kan gå an å finne ut av.

Frivilligheten

2022 er et nasjonalt år for frivilligheten. Men det å snakke om frivillighet, er ikke bare enkelt. Vi har grubla på det denne uka, og spurt oss selv: *Hvordan skal vi snakke om frivilligheten?* Og med det kommer **den fjerde utfordringa: Å løfte opp frivillighet på en sånn måte at dere appellerer til en fri og villig sjel.**

De fri-villige! Kanskje skal vi ikke snakke om hva vi vil ha, men hva vi kan tilby? Kanskje skal bare si, at denne kirka er et mulighetenes sted. *Hva vil du gjøre?*

Som kirke er vi på mange måter en slags frivillighetssentral. Dette berørte vi litt under menighetsrådsmøtet onsdag kveld. Biskopen ble utfordra, og bærer utfordringa med seg videre.

En konkret frivillighetsutfordring for gudstjenestelivet her, er mangelen på søndagsskolelærere. Det savnes. Hvem kan gjøre det? Er det en av de ansatte? Eller er dette en frivillighetsoppgavene nå?

Kanskje er det er noen som ikke synes at de er «gode nok» for denne oppgaven? Eller «kan nok» om Jesus og bibelfortellingene? Jeg vil si, som biskop, at den som vil lage

søndagsskole, allerede er godt kvalifisert! Her kreves lyst og pågangsmot, en kan være ungdom, midt i livet, eller pensjonist og prester og de undervisningsansatte kan bistå med litt opplæring, om noen ønsker det.

En av dem som sitter i menighetsrådet, fortalte om hvordan han ble tatt imot i Lilleborg. Han kom til kirka en søndag for mange år siden, fikk et lys i hånda og ble satt til å gå i prosesjon. Det var en interessant måte å si det på, men det viser at det å ta del i kirka liv, og være frivillig, kan handle om å oppleve *helt konkret* at her er det åpne rom, noen som snakker med deg, og gir oppgaver som kan løses av den det måtte være.

Snakk om dette på en god og åpnende måte, der folk som bor her *og vil høre til*, kan kjenne at det er plass både til å komme, og være her, og gjøre noe - *hvis de vil*.

Koronaen er over, og kirka er gjenåpna. Hva kan huset brukes til? Blir du med?

Diakonien

Jeg vil si noe om den rike diakonale tradisjonen i dette soknet. Jeg vet at både Lilleborg og Torshov opp gjennom årene har blitt opplevd som kirker det er mulig å komme til og bare være, slippe inn, få en kopp kaffe. Jeg vet at dere har et aktivt og åpnende og samarbeidende diakonat - hvor både diakon, prester og frivillige bidrar.

Denne uka hørte vi om et prosjekt som starta like før pandemien ramma oss. Prosjektet starta i kirkeringen «Linnea». Der samla de inn penger, med å en visjon, om å bidra økonomisk til et nytt sykehjem i bydelen. De bestemte at dersom ikke bygginga kom i gang før 2020, skulle pengene i stedet gå til oppsøkende virksomhet blant ensomme eldre. Og da bygginga ikke kom i gang, tok menighetsrådet ansvar, og dro i gang prosjektet «Mindre alene».

Jeg har fått lære om dette, og kjenner dyp takknemlighet for at dere bryr dere om de eldre *der de er*. Prosjektet har identifisert 560 eldre, i målgruppa 75 år og eldre, og av disse er det mange ensomme, kanskje uten familie, med venner som har gått bort, eller tap av egen helse. Ensomheten har det ved seg, at den

kan være usynlig. Noen eldre kommer seg aldri ut. Vil aldri ut!
Og vi vet ofte ikke om dem.

Prosjektet «Mindre alene» står i startgropa, og her kommer **den femte (og nest siste) utfordringa** i dette foredraget:

Fortsett å se til de minste blant oss, de ensomme eldre. Fortsett prosjektet, og finn gode metoder. *Dette er evangeliet i praksis*, sa prosjektlederen da vi møtte henne, og jeg kan ikke være mer enig.

Når vi nå snakker om diakonien, vil jeg også minne om at dere har flere institusjoner her i Torshov og Lilleborg. Jeg nevnte at vi onsdag var innom Sagene seniorsenter. En annen institusjon innafor menighetens grenser, er Lilleborg helsehus. Det er en god vane at vi i kirka betjener slike institusjoner, fordi vi har et særskilt ansvar for eldre og syke. Vi har fått en presteressurs på 50 prosent for å sikre dette. Vi har lagt på en halv menighetsprest, for å få en hel prestestilling, men det betyr at en av prestene gjør tjeneste både i menigheten og på en av institusjonene som ligger i soknet. En annen av prestene jobber både i Sagene og Iladalen sokn, i Torshov og Lilleborg sokn og i prostiets ungdomsarbeid.

Men hvordan snakker vi om dette? Er det halve stillinger, eller er det hele prestestillinger, der prestene gjør jobb på forskjellige steder, som ikke er uvanlig for prestene ... Dette snakka vi om på stabsmøtet tirsdag, i menighetsrådet onsdag og på ledermøtet torsdag.

Kan vi tenke sånn om det, at alle prestene gjør en tjeneste for menigheten, institusjonene og i prostiet? Rent formelt kan vi det, siden alle prestene er ansatt i prostiet. Men oppleves det sånn? Snakker vi sånn om det? Jeg vil be om at vi gjør det.

Kirke i verden

Det siste punktet i visitasforedraget tar utgangspunkt i et møte nede i menighetssalen torsdag kveld. Da fikk jeg presentert de to internasjonale vennskapsavtalene her i menigheten, det ene med utspring for 24 år siden i Lilleborg, og det andre med utspring i Torshov for 9 år siden.

Dere har én vennskapsavtale med en menighet i Dángaji i Sør-Sudan – og en annen avtale med den lutherske menigheten i gamlebyen i Øst-Jerusalem. Et særpreg er at begge avtalene er mellom likeverdige partnere. Det er ikke en avtale der hvite fra det rike nord skal hjelpe fattige afrikanere som lever spredt som følge av krig og konflikt, eller med en palestinsk menighet der okkupasjonen har skapt en systematisk forskjellsbehandling mellom mennesker. Dere er solidariske. Dere fortalte om sterke erfaringer fra reiser til Sør-Sudan og til Palestina, og har bygd relasjoner til mennesker.

Og i alle gudstjenestene i kirkene både her og der – husker dere på hverandre i gjensidig forbønn.

Det synes jeg er fint å tenke på, at dere blir bedt for, i uke etter uke, og år etter år, av kristne venner i Sør-Sudan og Palestina. Vi snakka om det, torsdag kveld, at vennskapsavtalene er ei påminning om at vi er en del av den verdensvide kirka.

Og ikke bare det. Dere vil ha ei åpen dør også for flyktninger fra Ukraina. Ledelsen i bydelen sa at Sagene bydel kan ta imot 133 ukrainske flyktninger. Og dette får være **min sjette utfordring**: *At dere tenker gjennom, om kirka kan holdes systematisk åpen om dagen, være et sted å tenne et lys, be en bønn, gråte og sørge over krigen og avstanden til alle man har reist i fra ...?*

Og det er mer: I Torshov og Lilleborg har dere lang erfaring med å huse flyktninger og migranter, og hele landet har fått vite om kampen her i kirka for en iransk flyktning, som hører til og er aktiv i menigheten. Denne kampen står vi sammen om, og fortsetter.

Avslutning

Den kampen minner også om at det norske hjerterommet må holdes varmt. Hjertet må banke for alle som er i nød, for de av oss bor her i soknet, eller de av oss som trenger beskyttelse fra kriger – både de vi hører om, og konflikter vi ikke hører om, eller ikke orker å ta inn over oss.

Vi har kjent på hvordan krigen i Ukraina har rysta oss som nasjon, og vi skal holde hjertene varme og hodene klare. Dette

er ikke øyeblikket der vi som nasjon bryter opp familier som har kommet til Norge, tar flyktninger med makt ut om natta, og kjører folk i frykt til Gardermoen, for å returnere «dem» til et opprinnelsesland.

Vi skal stå opp menneskeverdet, og huske at det gjelder oss alle. Uansett hvor vi kommer fra.

Som den ene av de folkevalgte sa det, så treffende og godt, da han spurte: *Hvordan får vi det til, at kirka blir en møteplass der lomdeboka ikke spiller noen rolle, og mennesker kan møtes på lik linje?*

TAKK

Jeg vil til slutt rette en takk til menighetsråd, stab og frivillige for den store innsatsen dere alle gjør i Torshov og Lilleborg sokn. Takk for at dere gjør det godt å være ansatt i menigheten. Dere ser og hører så mye, dere har store ambisjoner og ønsker om å utgjøre en stor forskjell i menneskers liv.

Samtidig er det viktig at det er en balanse mellom det dere gjør av viktig arbeid og det dere har ressurser til. Ingen er tjent med at dere sliter dere ut. Torshov og Lilleborg menighet skal være et godt sted å jobbe, både nå og i framtiden.

Videre vil jeg takke for det gode fellesskapet denne visitasuken. Menighetsråd, sokneprest, daglig leder og øvrige ansatte har lagt ned et stort arbeid i forberedelser og gjennomføring. Takk til dere vi har møtt i løpet av disse dagene. Takk for alt det gode brødet jeg har fått her: Boller, vafler, frukt-og nøttebrød, pitabrød. Mmmm.

-Som biskop går jeg videre oppløftet og stolt over alt det dere får til av å være en levende nær og tilgjengelig folkekirke.

Takk til prostens og kirkevergen og til nære medarbeidere som har fulgt med under visitasen. Takk for samarbeidet om en flott gudstjeneste.

Det har vært godt å være sammen med dere. Gud velsigne dere.

Kari Veiteberg biskop

